

8xBERG2012
3. koncert cyklu

středa 9. května, 19:45
Kostel Nejsvětějšího Salvátora
Křižovnické nám. 2, Praha 1

Koncert se koná ve spolupráci s **Akademickou farností Praha při kostele Nejsvětějšího Salvátora** a **Centrem teologie a umění při KTF Univerzity Karlovy**.

PARTNEŘI

Ministerstvo kultury ČR, Magistrát hl.m. Prahy, Nadační fond Avast, Partnerství OSA, Open Society Fund Praha, MČ Praha 1 a Nadace ČHF

Mediální partneři: Literární noviny, časopis Sanquis, ČRo 3 - Vltava, Radio 1

Projekt vznikl s podporou mezinárodního rezidenčního programu **Europe Art Touch Divadla Pôtoň** v Bátovcích / SR.

Nadace Českého výtvarného umění poskytla prostory pro práci na výtvarném objektu v budově Mánesa.

Technickou pomoc a materiální podporu při instalaci výtvarného objektu poskytl pan **Valerij Durdil**, za světelnou techniku děkujeme **Divadlu DISK** a společnosti **Csound**.

DĚKUJEME VŠEM JEDNOTLIVCŮM, KTEŘÍ NÁM POMÁHAJÍ

DÁRCI: Martina a Radvan Bahbouhovi, Jiří Kessler, Ondřej Jäger, Eva a Norman Ridenourovi

ANDĚLÉ: Věra Babišová, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Martina Čápková, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Irena Fürbachová, Jiří Hajdyla, Ondřej Holas, Aleš Janíček, Martina Kaňková, Jiří Kessler, Jitka Kloučková, Šimon Kočí, Johana Kratochvílová, Maja Madarová, Ondřej Mayer, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Pavel Moc, Martin Pavala, Kateřina Plevová, Marek Prchal, Barbora Prošková, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Lucie Silkenová, Petr Somol, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Petr Venkrbec, Michaela Volfová, David Zábranský a Jan Zázvůrek

MARIANUM | duchovní

... hudba – obraz – liturgický prostor

Slavomír Hořínský – Litaniae lauretanae & Magnificat (světová premiéra)

Arvo Pärt – Stabat Mater

Magdalena Bartáková – objekt & stínohry

Silvie Jelínková, Františka Lachmanová – animace

Tiburtina Ensemble & mužské hlasy

Hana Blažíková, Ivana Bilej Brouková, Barbora Sojková – soprán

Marta Fadljevičová, Daniela Čermáková, Kamila Mazalová – alt

Tomáš Lajtkep, Tomáš Fiala, Václav Čížek – tenor

Marek Šulc, Aleš Procházka, Jaromír Nosek – bas

Barbora Sojková, umělecká vedoucí

Orchestr BERG

David Pokorný (koncertní mistr), Alexej Aslamas, Kateřina Janálová, Midori Hayashi, Michael Romanovský, Anna Sommerová - housle, Ilija Chernoklinov, Boris Goldstein, Martin Ruman – violy, Štěpán Drtina, Vojtěch Urban – violoncella, Tadeáš Mesany – kontrabas, Anna Stavělová – flétna, Kamila Kozáková – hoboj, Irvin Venyš – klarinet, Radovan Skalický – fagot, Kateřina Javůrková – horna, Jiří Bachtík, Jan Vitinger – trubky, Tomáš Bialko, Jan Triebenekl, Martin Chmelař – trombony, Daniel Mikolášek, Šimon Veselý, Anton Zhdanovich – bicí

Peter Vrábek - dirigent

Během večera promluví **Petr Vacík**, farní vikář Akademické farnosti při kostele Nejsvětějšího Salvátora. Jemu i dalším členům farního týmu děkujeme za skvělou kreativní spolupráci!

Vznik a premiérové uvedení obou skladeb Slavomíra Hořinky podpořili **Martina a Radvan Bahbouhovi** prostřednictvím nového dárcovského programu **Patron pro premiéru**.

SETKÁNÍ S TVŮRCI VEČERA u skleničky vína

... začne přibližně 15 minut po skončení koncertu v sakristii kostela

povídat si budou: Slavomír Hořinka, Magdalena Bartáková, Peter Vrábel, Petr Vacík
moderuje: Norbert Schmidt (Centrum teologie a umění při KTF Univerzity Karlovy)

Slavomír Hořinka (*1980, Valašské Meziříčí) absolvoval na Konzervatoři v Pardubicích housle u Dalibora Hlavy. Na pražské Hudební fakultě AMU se však již věnoval kompozici, nejprve ve třídě Ivana Kurze (1999–2004). Zajímavé podněty a impulzy mu přinesla několikaměsíční stáž na Conservatorium van Amsterdam (2003, Daan Manneke, Jorrit Taminga, Ned McGovan). V roce 2008 úspěšně zakončil svá učňovská léta doktorandským studiem kompozice pod vedením Hanuše Bartoně (HAMU).

Jeho skladby uvedly např. Česká filharmonie, Komorní filharmonie Pardubice, Orchester Berg, Komorní orchestr Bohuslava Martinů, Jihočeská komorní filharmonie, Bennewitzovo kvarteto, Ensemble Moens, Puellae Cantantes aj. Od roku 2006 působí pedagogicky na katedře skladby Hudební fakulty AMU v Praze.

www.horinka.cz

Litaniae lauretanae (Loretánské litanie) jsou vstupní branou do atmosféry večera. Skladba, inspirovaná celkovou koncepcí koncertu, nabízí posluchačům možnost naladit se na „správnou vlnu“. Je psána pro dvě chorální scholy (sbory) a zvon na text, který vznikl ve 12. století ve Francii. Původně se jednalo o prosebnou modlitbu obsahující 49 různých označení Panny Marie. Tvoří ji krátké úseky pronášené knězem, které lid opakuje nebo jim přisvědčuje. Hudební jazyk Hořinkova zhudebnění vychází z dikce gregoriánského chorálu. Podle sklada-telova vyjádření vznikly Litanie jaksi nad rámec zadání: „Je to z mé strany takový bonus – měl jsem pocit, že je potřeba, aby večer, koncipovaný jako celek, byl něčím orámován.“

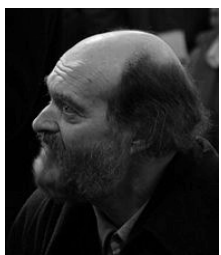
Integrální součástí koncertu je také **objekt Magdaleny Bartákové**, zavěšený v kopuli chrámu. Jeho estetické působení násobí nejen zapadající slunce či umělé světlo, ale i jeho užití jako plochy pro stínohru a projekci. Autoři od počátku pracovali společně. Cílem bylo organické propojení výsledku jejich tvůrčího úsilí s Pärtovou skladbou Stabat Mater do jakéhosi pomyslného oblouku.

Magnificat, kantáta pro 2 scholy, 25 hudebníků a liturgický prostor je další z řady skladeb, které vznikly na základě tvůrčí objednávky Orchestru Berg. Název magnificat, chvalo zpěv zpíváný Pannou Marií při návštěvě sv. Alžběty před narozením Krista, je převzat ze začátku textu. Jedná se o veršovanou část jinak prozaického biblického textu (Evangelium sv. Lukáše). V liturgii se recituje během nešpor, tedy při večerní pobožnosti. K nejznámějším zhudebněním chvalo zpěvu náleží verze C. Monteverdiho, J. S. Bacha, ale také K. Pendereckého nebo A. Pärta. I tato Hořinkova skladba vychází z gregoriánského chorálu. Hlavním rysem díla je vědomý redukcionismus vedoucí až k jednomu tónu. Ojedinělou inspirační roli zde sehrál vlastní interiér chrámu Nejsvětějšího Salvátora: „Zaujaly mne bohaté prostorové možnosti kostela – využívám mimo jiné i ochozů vedlejších lodí a kupole, ohniska zvuku budou putovat po celém prostoru.“ Nedílnou součástí více než půlhodinové kompozice (i celého večera) je výtvarná složka, která se tak zásadním způsobem spolupodílí na její podobě. Jednoduché linie monumentálního objektu (ca 6 x 11 m), jež Magdalena Bartáková vytvořila z vrstveného papíru, působivě kontrastují s barokní zdobností architektury. Objekt, jehož rozměry umožňují mj. „proměnu“ v projekční plochu, je především médiem pro kontinuální vznik/zánik originálních výtvarných kreací, které na jeho povrchu vytvoří jak přirozené denní světlo pronikající zvenčí, tak (s jeho ubýváním) umělé

nasvícení a projekce pohyblivých kreseb. Vyznění ojedinělé hudebně-výtvarné struktury obohatí i pohyb hudebníků v rámci 12 oblastí, které jim autor vymezil.

Magdalena Bartáková (*1980, Praha), výtvarnice a animátorka, věnuje se rovněž knižní ilustraci, malbě a grafice. Na Vysoké škole umělecko-průmyslové absolvovala (2006) ateliér Filmové a televizní grafiky vedený Jiřím Bartou. První ocenění získala již během studia na veletrhu Svět knihy za výtvarný doprovod knihy básníka R. M. Rilkeho (2002). Dalšího pozitivního ohlasu se dočkal také její animovaný film Zahrada uzavřená; křehká osobní parafráze Písně písní. Zaujal jak neobvyklou asociativní skladbou záběrů, tak originální autorskou technologií. Film získal v roce 2009 čestné uznání na Mezinárodním festivalu animovaných filmů v Třeboni a reprezentoval Českou republiku v Argentině. Objekt vytvořený pro dnešní večer byl dokončen v březnu letošního roku v pražském Mánesu. V únoru využila autorka spolu se skladatelem nabídku umělecké rezidence v Centru umenia a kreativity ve slovenských Bátovcích.

Arvo Pärt (*1935, Paide, Estonsko), světově proslulý estonský autor – hudební mág. První roky života vyrůstal ještě ve svobodné zemi, brzy ale prožil jak její násilné připojení k SSSR (1940), tak i několikaletou německou okupaci (1941–1944). Osvobození Rudou armádou a téměř pět desetiletí sovětské vlády zasáhlo do jeho osobního i tvůrčího života do té míry, že r. 1980 na protest proti politické a duchovní represi emigroval do Vídně, resp. Západního Berlína (1981). Těžce zkoušená země získala svobodu o 10 let později. Teprve v loňském roce se Pärt vrátil zpět do rodné země. S hudbou se seznámil v hudební škole v Rakveru kolem poloviny 50. let. Na konzervatoři v Tallinnu (1957–1963) byl žákem folkloristy Heino Ellera. Tehdy vznikla první Pärtova díla, ovlivněná meziválečnou avantgardou – sovětskými neoklasiky, případně hudbou B. Bartóka. Kontakt s dodekafonií a poválečnou západoevropskou hudbou mu zprostředkovaly ilegální nahrávky, k nimž se dostal během svého působení v rozhlasu. Zatímco ideově nevyhraněné oratorium Maatima sann bylo pro režim relativně přijatelné (1961), již orchestrální Nekrology op. 5 si vysloužily zdrcující kritiku (1962). Aktivní orientací v aktuálních západních uměleckých trendech (serialismus, aleatorika, technika koláže, teatralizace hudby, happening, minimalismus) a zaměřením na duchovní témata se Pärt i přes složité postavení kultury a oficiální ateismus stal jednou z předních osobností sovětské soudobé hudby. Kolážovitě pojaté Credo (1970), jehož text, zasazený do melodie Bachova Preludia C dur přehluší aleatorní vřava, se po 10 let nesmělo koncertně provádět. Skladba však již signalizovala odklon od západní avantgardy a hlubokou osobní krizi. Následovalo několik let studia středověké a renesanční hudby provázených zásadní proměnou Pärtovy duchovní orientace směrem kruské ortodoxní víře. Výsledkem bylo radikální zjednodušení jeho hudebního jazyka, inspirované gregoriánským chorálem: v roce 1976 měla premiéru prostá dvouhlasá klavírní skladba Für Alina. Následovala trojice kompozic, které dodnes patří k jeho nejhranějším: Cantus na paměť B. Brittena, Fratres a Tabula rasa. Svůj nový jazyk pojmenoval tintinnabuli (latinsky „zvonečky“): „Přišel jsem na to, že stačí, když se krásně zahraje jediná nota. Tato nota nebo okamžik ticha mě uklidňují.“ Klid v hudbě však neznamenal klid v duši, následovala emigrace. Většina Pärtových skladeb napsaných po r. 1980 ve Vídni resp. Berlíně je určena pro sbor nebo malý soubor. Z jazyků převládá latina, objevuje se i němčina, španělština, italština; např. Te Deum, které evokuje, ale neužívá gregoriánský chorál (1984), Litany pro sóla, sbor a orchestr (1994) nebo Kanon Pokajanen na ruské ortodoxní texty. Ve svobodném světě ho však nečekal jen tichý exil zasvěcený nerušené práci. Jakmile začala německá společnost ECM vydávat nahrávky Pärtovy hudby, prodalo se jich neuvěřitelné množství. V době globálního ekonomického boomu 80. a 90. let minulého století dosáhl Arvo Pärt téměř masové popularity. Jeho hudba nabídla přetechnizované a zvukovým smogem ohlušené (západní) konzumní společnosti oázu klidu, spočinutí a ztišení...

Stabat mater pro smíšený sbor a orchestr vzniklo přepracováním starší verze díla (1985), určené pouze třem vokálními (soprán, alt, tenor) a třem instrumentálními (housle, viola,

violoncello) hlasům. Skladba (ca 25 min.) je psána stylem tintinnabuli, založeném na spojování trojzvuků vázaných na melodický hlas zpravidla homofonně (akordicky) pojaté věty. Zhudebňuje text církevního hymnu (chvalozpěvu) z 13. století, jehož autorství je tradičně připisováno františkánskému mnichovi Jacopone da Todi. Působivý text byl v průběhu staletí zhudebňován velmi často; k nejslavnějším náleží Stabat G. P. da Palestriny, G. B. Pergolesiho, G. Rossiniho, A. Dvořáka. Nadčasovou aktuálnost textu potvrdil zájem skladatelů 20. století, kdy vznikla řada kompozic jak pro sóla, sbor i orchestr, tak pro soubory a cappella – K. Szymanowski, F. Poulenc, K. Penderecki. Pärtova kompozice nabízí zcela originální řešení, vyvolávající silný hudební prožitek. Skladba má dokonale symetrickou strukturu, v níž se střídají části instrumentální a vokální. Vůči mimohudebnímu prostoru (tichu) je vymezena rozsahem i hudebně téměř identickou introdukcí a codou (závěrem). Čtyři vokální bloky (10 textových částí), uspořádané do symetrických skupin (2 + 3 + 3 + 2), oddělují tři hudebně kontrastní interludia. Druhou mezihru lze chápat jako pomyslnou páteř díla. Zvukově bohatší verze pro smyčcový orchestr a sbor (jen soprán, alt a tenor) měla premiéru ve velkém sále vídeňského Musikvereinu 12. června 2008 v rámci festivalu Wiener Festwochen.

Tiburtina Ensemble je ženský vokální soubor, který se věnuje interpretaci gregoriánského chorálu, středověkého vícehlasu a soudobé hudby. Soubor měl za svou krátkou existenci možnost vystoupit na předních českých a evropských pódiiích a zařadil se tak mezi špičku v oblasti interpretace středověké hudby. Jeho členkami jsou přední interpretky staré hudby, které vystupují se soubory, jako je například Collegium 1704, Collegium Marianum, Musica Florea, Ensemble Inégal, Douce Memoire, Mala Punica, Collegium Vocale Gent ad. Pro tento projekt Tiburtina zcela netradičně přizvala i mužské hlasy.

www.tiburtina-ensemble.com

Barbora Sojková (*1982, Praha) se hudbě věnuje od dětství. Jako členka Kühnova dětského sboru (1995–2003) absolvovala množství koncertů i operních představení v ČR i zahraničí. Vystudovala obor Sbormistrovství chrámové hudby na Pedagogické fakultě UK (2001–2004) a od r. 2009 zde vyučuje teorii a dirigování. V současné době pokračuje ve studiu hudební vědy na FF UK a specializuje se na gregoriánský chorál. Soukromě se vzdělává ve zpěvu se zaměřením na interpretaci staré hudby. Je členkou a uměleckou vedoucí souboru Tiburtina Ensemble a Collegium Vocale 1704. Věnuje se rovněž scénickým produkcím.

Orchester BERG je špičkové mladé těleso, které přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí divácky atraktivní a inovátorské projekty, soustřeďuje se na uvádění současné hudby a hudby 20. století. Tu kombinuje například s divadlem, filmem, baletem, pantomimou, videoartem apod., vystupuje často mimo tradiční sály. Prostřednictvím objednávek nových děl u českých skladatelů především mladé generace pomáhá vytvářet nové hodnoty a investuje do budoucnosti hudby a umění. Má na svém kontě desítky světových premiér a ještě mnohem více českých premiér světových skladatelů. Ke koncertní činnosti orchestru patří vystoupení na mezinárodních festivalech a významných domácích pódiiích. Spolupracuje s baletem Národního divadla (*Ibbur*, *Zlatovláska*). Vedle mnoha záznamů pro Český rozhlas, na CD nebo k pořadu pro Českou televizi se Orchester BERG prezentuje i na DVD s live nahrávkou baletu *Zlatovláska* (Supraphon) K nejvýznamnějším projektům z poslední doby patří hudebně divadelní inscenace *Schwarz auf Weiss* (Černé na bílém) německého skladatele a divadelníka Heinerja Goebbelse, živý doprovod Dreyerova němeého filmu *Utrpení Panny orleánské* hudbou litevského skladatele Broniuse Kutavičiuse nebo loňský scénický koncert timING na Nové scéně Národního divadla, kde bylo mj. uvedeno v české premiéře legendární dílo Györgye Ligetiho *Poème symphonique* pro 100 metronomů.

Peter Vrábek (*1969, Žilina) je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil orchestr Berg a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. V roce 2010 získal od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

CO SE DĚJE V BERGU

SRDEČNĚ ZVEME NA DALŠÍ KONCERT CYKLU 8xBERG2012

open strings | nová perspektiva

... originální hudební zážitky z ptačí perspektivy

... doprovodná akce – objevte budovu a poklady Českého muzea hudby

11. června v 19.30

České muzeum hudby (Karmelitská 2, P1)

Jan Šikl	(světová premiéra)
Iannis Xenakis	Analogique A + B
Lepo Sumera	Musica profana
Louis Andriessen	Symfonie pro prázdné struny

Vznik a premiérové uvedení novinky Jana Šikla podpořil **Nadační fond Avast** v rámci programu Patron pro premiéru.

PATRON PRO PREMIÉRU

BUĎTE SPOLU S NÁMI PRŮKOPNÍKY NOVÉHO ZPŮSOBU PODPORY UMĚNÍ – STAŇTE SE PATRONEM NOVÉHO DÍLA!

Váš dar přímo podpoří vybraného mladého skladatele a premiérové uvedení nového díla. Svoji premiéru můžete věnovat darem někomu z Vašich blízkých. Nebo se domluvte na společném patronství s přáteli!

CO NA VÁS ČEKÁ?

UNIKÁTNÍ ZÁŽITEK

- patron a jeho hosté mají přístup na vybranou zkoušku orchestru

A DALŠÍ BONUSY

- vstupenky s rezervací
- partitura s podpisem skladatele
- fotografie a CD se záznamem koncertu
- CD NUBERG se všemi novými díly sezóny 8xBERG2012

Patron je zmíněn na pozvánkách, v programové brožuře, na internetu – ve speciální sekci věnované dárcům a také na stránce koncertu atd. Patron je také dále zmiňován v souvislosti s dílem i v rámci soutěže NUBERG na CD i poslechovém webu.

dar jednotlivce: 25 000 Kč / dar společnosti: 50 000 Kč

Dary našemu občanskému sdružení lze odečíst z daňového základu.

V případě dotazů bez obav kontaktujte slečnu Kateřinu Košťálovou.

T: 731 151 536, E: katerina@berg.cz

TĚŠÍME SE NA VÁS!

Texty: PhDr. Jarmila Tauerová a Eva Kesslová. Korektura: PhDr. Alena Miltová